

Olvasónapló

A Szabadkai Magyar Rádió irodalmi műsorának szerkesztője
beszélget Mezey Katalin és Vári Fábián László írókkal

A horgosi Aracs Alapítvány, a budapesti Magyar Művészeti Akadémia és a szabadkai Népkör Magyar Művelődési Központ együttes szervezésében Magyarokanizsán és Szabadkán ismerkedhetett meg a közönség a két jeles művésszel 2023. november 20-án és 21-én. Ezeknek az irodalmi esteknek a szervezője és vezetője Bata János volt. Szabadkán a két alkotó ellátogatott a Szabadkai Magyar Rádióba, ahol az Olvasónapló című műsorban vendégként szerepeltek. A november 26-án és a december 3-án elhangzott adást adjuk közre.

B. I.: Stúdióink vendége ma Mezey Katalin Kossuth- és József Attila-díjas költő, író, műfordító, és még sorolhatnám, hogy mi mindezzel foglalkozott. Hatvan éve jelennek meg irodalmi művei. Az egyik verse, amely engem személy szerint nagyon megfogott, a *Fohász utoljára* című. Megkérném, hogy ezt olvassa fel nekünk. A szabadkai esten is nagyszerű élmény volt, hogy Önök úgy mutatkoztak be, hogy egy-egy felolvasott versükhöz fűzték hozzá gondolataikat. Én arra kérem, hogy itt, a rádió stúdiójában is ehhez hasonlóan ismerhessék meg a hallgatók Mezey Katalint.

M. K.: Köszönöm szépen a lehetőséget, szeretettel köszöntöm a kedves hallgatókat is, és akkor kezdjük a versekkel:

Fohász utoljára

*Istenem, adj eleséget,
harchoz halálig ellenséget,
forró egedhez kemény szárnyat,
messzeségedhez merész vágyat,
csókomhoz adj kerek száját,
szabadságomhoz olaját.
Szívemre szálljon fényes porhó,
akaratomtól legyen forró,*

*lábamat növesszd már a földig,
szelek uszálya, nem kötődik,
eressz bízással, buktatóval,
élni- és meghalnivalóval.*

B. I.: Nagyon kellemetlen azt a kérdést feltenni, és nem tudom, hogy helyénvaló-e, de van-e kedvenc témája vagy irodalmi műfaja, amivel szívesebben foglalkozik, hiszen annyira színes és változatos a munkássága, de az élete is.

M. K.: Éppen, amin dolgozok, mindig az a kedvenc, de nyilván a versek voltak a pályám elindítói, ám prózát is nagyon korán kezdtem el írni. Mégis valahogy a versekhez kötődöm, a költészet, a líra az, ami az elsődleges műfajom, de valóban nagyon sok prózát is írtam, és még többet kellett volna. Írtam színműveket, hangjátékokat is. Mindegyikkel azonosnak érzem magam, tehát nem sorolhatom egyiket-másikat előbbre, de mindegyiknek megvan a maga szépsége. A versnek az az előnye, hogy leginkább röviden tud benne az ember bemutatkozni.

B. I.: Valahol olvastam, hogy a mindennapi élet legegyszerűbb történéseiről, tárgyairól is gyönyörű verseket tud írni.

M. K.: A mindennapi élet az embernek, hála istennek, az első számú élményforrása. Nagy baj, hogyha már tragédiák kellene, nagyon nagy események ahhoz, hogy az ember megírja. Nekem is nagy gyönyörűséget okoz minden, ami az életben szép és jó, tehát a látványok, egy napos, napsugaras néhány óra, akár a kertünk, akár a legegyszerűbb dolgok, amik az ember szívét eltöltik hálával és örömmel. Ezek mind forrásai lehetnek a verseknek. Azt hiszem, ezzel mindannyian így vagyunk. A legnagyobb véletleneket az élet ajándékozza, és addig, amíg megérezzük a dolgok szépségét, lényegét és súlyát, addig nincs baj.

B. I.: Akkor mi lesz a következő vers?

M. K.:

Túl sok a lyukas zokni odaát

Túl sok a lyukas zokni odaát,
Isten magához hívta Nagymamát.
Jól tudja, hogy ő néhány hét alatt
mindent megstoppol, ami elszakadt,
és kér az angyaloktól új varrnivalót.
Amit ő varr, biztos szép lesz a folt
az agyonmosott ingen-glórián,
alsóneműn avagy felső ruhán.

El nem nyúhatnak annyi szárnyat, inget,
hogy új ruhába ne öltözze mindet.
Hogy a zseb olykor rossz helyre kerül,
vagy egyik szár hosszabbra sikerül,
előfordulhat, mert megnyúlt a centi,
és nem volt idő már egy újat venni,
mikor hirtelen indulnia kellett,
mert a betegség nem ismert kegyelmet.
Vitte, amit vagy ötven éve használ,
ami elszakadt, meg van toldva is már.

Fűzi a cérnát, szorgalmasan szurkál,
öreg keze a vászon fölött fölszáll,
sziszeg a varrótű, vagy a kötőtű csattog,
hamar elkészül, pedig sose kapkod.
Körben angyalok, a szívük világít
a gyolcs alól. Itt a divat nem számít,
de ő mégis ügyes fodrot ráncol
felhő-tüllből, könnyű ködfoszlányból.
Tudják, persze, hogy szeretetből varrja,
ahogy a földön is csak varrta, varrta,
ha fizettek, ha nem fizettek érte,
mindenkinek, aki jó szóval kérte.

A következő:

Akár a rozsdás késeket

Műfögből, szemüvegből,
néhány régi ruhából
összetákolom
anyámat reggelente.
Csontváz lába közé
pelenkát simítok,
harisnyát, szövet-

papucsot adok rá,
aztán két kezén vezetve
kicsoszogunk a nagyszobába.
Az önállóság bajnoka, ő,
aki soha nem szorult senkire,
és a szabadság bajnoka, én,
aki már kamaszfővel
elszöktem tőle,
nem akartam a szigorában élni.
Csodálkozhat most az, aki
ismert bennünket azelőtt.
Akár a rozsdás késeket,
egymással köszörül
minket az Isten.

B. I.: Az irodalmi esten egy Selmecebányáról szóló vagy Selmecebányán írt verse nagyon megfogta a közönséget.

M. K.: Részben felvidéki a családom, a nagyanyám, néhai Juhos Mária a Csallóközből származott. Amikor a gyerekeim kicsik voltak, és utazni szerettünk volna, akkor elsősorban a szomszédos, az úgynevezett szocialista országok jöttek szóba. A '60-as évektől kezdve már mehettünk haza, Felvidékre meglátogatni a rokonságot. És amikor már elindultunk a gyerekekkel, akkor szerettük volna bemutatni nekik, honnan származunk. Selmecebányának különleges a szépsége. Talán nem mondok butaságot, három-négy dombra épült, sőt a közelében magas hegyek is vannak, és ennek a látványnak a szépsége nagy festőnket, Csontváry Kosztka Tivadart is megihlette, tulajdonképpen bennünket is. Másrészt az a kíváncsiság is vezetett bennünket, amit Csontváry *Selmecebánya látképe* című festménye keltett fel bennünk. Nagyon ráismertünk a festmény alapján arra a csodálatosan szép vidékre. Ez egy bányászváros volt a régi időkben, ahogy a nevében is benne van. Közismert, hogy Petőfi Sándort a szülei elküldték Selmecebányára, hogy német szót tanuljon. A bányászok sok esetben német területekről érkeztek Nagy-Magyarországra, így hát a városnak magyar, német és szlovák népessége volt hajdan. Amikor odajártunk, ott voltunk a '70-es és a '80-as években, akkor már persze ennek csak a múlt volt a lelőhelye, mert már a bánya is megszűnt. Ott volt az első magyar bányászati főiskola, az is, azt hiszem, hogy beköltözött Miskolcra, úgyhogy már csak a nyomában jár-

tunk azoknak az időknek, amelyeket Petőfi vagy Csontváry Kosztka ott megélt, és erről is szól a vers: a múltnak és a jelennek a találkozásáról.

Amerre
(*Oláh János zenéjére*)

*Amerre jár kerék,
csörömpöl villamos,
ahol lapos a táj,
ahol a hegy magas,*

*ahol szénát terít
a kaszaél a rétre,
ahol gyógyvíz pezseg
a meszelt teplicébe,*

*hol gótikát farag
egy régi körző álma,
úgy áll eléd, miként ha
csak tegnap óta állna,*

*ahol kristály a fű,
zöld üvegfény a domb,
ecsetet márt belé,
avval fest a bolond:*

*a régi köveken
már ágyú sem dohog,
csak széljárás a szó,
csak az idő kopog,*

*ránk se figyel, felejt,
tovább lép, visszahagyva.
Ott állok. Nyár van épp.
Visszanézek magunkra.*

B. I.: Akkor folytassuk egy más témával, mert amikor ez a műsor elhangzik, akkor már az adventi időszakban járunk, és vallási témájú verseket is írt. Azt olvastam, hogy a népi vallásosság jellemzi ezeket a verseket.

M. K.: Nem is tudom, mindenképpen a hitnek az élménye, ami az embernek a mindennapjait is meg tudja világítani, és egy kicsit az istenkeresés élménye is egyik-másikban benne van, meg az a próbálkozás, hogy az ember megpróbálja felfogni az értelmével a hit sugallatát, az Isten jelenlétét az

életünkben, tehát egy kicsit az is jellemzi néhány ilyen témájú versemet, hogy próbálom megérteni azt, ami megérthetetlen. Azt mondják, hogyha meg tudnánk Istent érteni, akkor ő nem is Isten lenne. Egy kicsit ezek a dolgok jelennek meg. Például abban a versben, amit most fel fogok olvasni:

Uram, aki

*– villámokat leszúrva kétfelől –
cövekeled ki az utamat,
csodálom, hogy tudsz
így figyelni rám?
Hogy tudod szíveden
viselni gondomat,
mikor más milliárddal is
hasonlón kell törődnöd?*

*Önámítás vagy véletlen, ahogy
megint s megint
kezedre ismerek,
midőn, mint játékot
az oktanal gyerekeknek,
csöndben visszaadod
eldobott hitemet?*

B. I.: Közeleg a karácsony, karácsonyi verset kaphatnánk?

M. K.: Igen, nagyon szívesen.

Ahogy fény-ezredéveket

*Ahogy fény-ezredéveket
általrepül egy kis sugár,
s régi csillagtörténetet
távcsőbe diktál a kvazár,*

*sok nemzedéknyi télen át
idefénylik egy kisgyerek,
aki karácsony éjszakán
megváltásunkra született.*

*Remény született általa:
Isten fia a csecsemő,
akinek hideg jászola
szalmáján szunnyad az idő.*

B. I.: Közeleg az ünnep, a karácsony, amikor összejön a család, egy pár szót arról hallhatnánk-e, hogy mit jelent Önnek a család?

M. K.: Nagyon-nagyon sokat, mind a szülői ház, mind pedig a saját családom mindig is valami módon az életem foglalata volt, és mai napig is az. Szüleim bennünket szeretettel felnevelő, nagyon értékes emberek voltak. Kései gyerekek voltunk, bátyámmal együtt, és nagyon nehéz időszakban voltunk gyerekek. 1943-ban a háborúba születtem bele, majd az '50-es években a szüleim kertészetét elvették, a család elveszette a megélhetését, de ez a sok nehézség összeforrasztotta a családot. Láttuk szüleink megpróbáltatásait, ugyanakkor bennünket mindig nagy szeretettel vettek körül, és igyekeztek számunkra mindent megadni. Nem úgy, ahogyan manapság a boltban összevásárolnak mindenfélét. Édesapánk minden vasárnap elment velünk kirándulni, de úgy, hogy jó nagyokat kellett sétálni. Erős, edzett emberré kívánta gyermekeit nevelni, hogy meg tudjuk állni a helyünket. Neki is nagy próbatétel volt a háború, sokszor behívták katonának, és ez nagy meneteléseket, a természettel való összeforrótt, nehéz életet jelentett. Szerette volna, hogy edzettek legyünk, hogy otthon érezzük magunkat a természetben. Én azt hiszem, hogy ez egy olyan adomány volt részéről, hogy a mai napig nagy köszönettel tartozom érte, hiszen nekem is nagyon fontos közegem a természet. A kertet igyekszem művelni, egy kis maroknyi, de fontos kis kertem van, meg zöldségkertem is, szóval azokat a gyerekkori környezethez tartozó dolgokat én is igyekeztem megtartani az életünkben és a gyerekeink életében is.

1970-ben összeházasodtam Oláh János költővel, ő egyetemi kollégám volt. Később az *Elérhetetlen föld* című antológiának ő volt a szerkesztője, az ő verse volt a címadó vers. Egy fontos ember volt az én fiatalságom számára, és amikor összeházasodtunk, akkor természetesen szerettünk volna az életünknek folytatást adni. Három gyermekünk született, akik valami módon belenőttek abba a miliőbe, amiben mi is éltünk, tehát nem csoda, hogy művészek lettek. Nekünk akkoriban főként csak könyveink voltak, férjem és én is képzőművészettel is próbálkoztunk, úgy-hogy ez a két terület az, amin a gyerekek is megragadtak. A legidősebb fiunk Lackfi János néven lett költő, mert az édesapja nevére ugye mégsem írhatott, mind a ketten Oláh János névre hallgatnak eredetileg, de most már Lackfi János gyerekei is Lackfik lettek. A két kisebb gyerekünk Oláh

Katalin és Oláh Mátyás László, mind a ketten képzőművészek, szobrászok. Matyi fiunk festő, grafikusművész. Ezek gyönyörű dolgok, csak nagyon nehéz megélni belőlük.

B. I.: Katalin, nagyon szépen köszönjük, hogy itt volt velünk, hogy megismerhettük, és áldott, boldog ünnepeket kívánunk!

M. K.: Köszönöm szépen a lehetőséget, és önöknek is nagyon szép és meghitt karácsonyi ünnepeket és boldog új évet kívánok!

B. I.: Irodalmi műsorunk stúdióvendége Mezey Katalin Kossuth- és József Attila-díjas költő, prózaíró, műfordító, irodalomszervező, a Magyar Művészeti Akadémia irodalmi tagozatának egykori elnöke volt. Az Olvasónaplónkat mára becsukjuk, de egy hét múlva újra fellapozzuk.

Bencsik István a mikrofonnál, stúdió vendége pedig Vári Fábián László, aki Kárpátaljáról érkezett hozzánk. Az utóbbi több mint egy évben mi csak Kárpátaljáról háborús híreket kapunk, hallunk. Nagyon örülünk, hogy a Kossuth- és József Attila-díjas költő, a Magyar Művészeti Akadémia irodalmi tagozatának elnöke eljött hozzánk.

V. F. L.: Szeretettel üdvözlöm én is a hallgatókat, s hogy ne legyek túl hosszú, egyetlen, nagyobb lélegzetű verset olvasok fel, amely valóban a múltunkról, a jelenünkről és átvitt értelemben, valamilyen módon a jövőnkéről is szól, arról, hogy megmaradni hogyan kell, hogyan lehet.

Változatok a halotti beszédre

Zoltán fiamnak

1.

*Elfogynak az amazoni erdők,
a büszke családfák rendre ledőlnek.
Ereszakadt, vérző kábelkötegek
a gyökerek – végeik szikrázva ölnek,
behálózzák a levegőget, majd
villámként vágnak vissza a fába.
A rügyek kómába esve is érzik,
ha jajdul lomb, ha lobban a fáklya,
ez ítéletidőben reinkarnált
Ábel áldozati tűzének mása.
Körbetáncolni nincsen már testünk,*

csak lelkünk száll emelkedő spirálban
az ózonlyukig magasló kürtön
menekülvén a mennyországba.

2.

A családfa törzsét, mint drága halottat,
tisztába rakva, megborotválva,
mielőtt feláldoznánk a tűznek,
toljuk a komputertomográfba.
Okos doktorok, nosza előre,
neki a rétegfelvételeknek!

A százhetvenedik évgyűrű ívén
mi dolguk volt az ördögszegeknek?
S lám, kettőszázötven közelében
a rajzolatot újabb görcs nyomja.
Ős üköm nemzéseképtelen öccse
ekkor lett önnön génjei foglya.

Mint Bocskai vitézlő kapitánya,
duplán szemezett már a halállal,
számot vetett a földdel, az éggel,
s távozott magvának szakadtával.
Később a kolera portyázott erre,
a család harmadát szekerre rakta.
Ekkor kezdett a törzs revesedni,
íme az írás, a kibontott akta.

Apai nagyapám kitett magáért,
két fészekalja utódot nemzett.
Öt fiút csak a megmaradásért,

három lányt halott, hős fia helyett.
Jaj, hogy e pompás vérörökséget
fiai jórészt elpazarolták!
Segített benne Prága és Moszkva,
s egy reggel nem volt már Magyarország.

Négy apa után hárman maradtunk.
Félárbocon nevünk lobogója.
Jimmy Fébien fent Canadában,
s az ő öccsének sem lesz már utóda.
Jöjj, fiam, lássad: így fest az ábra.
A históriák így érnek véget.
Az íveket az Úr anygala írja,
de sokra a Sátán lehel pecsétet.

3.

Már-már azt hittem, révbe jutottam,
de elmémmel most az ördög cicázik.

Fél szemem báránnyelgök után jár,
nősténnyel incselkedik a párja,
bal lábam embriókorom vizében,
jobbik a szatmári verbunkot járja,
s míg brummog a bögő big bánatában,
szülém szívének két pitvarában
két magzat tombol, a kapukat rázza.
Egyikük magát a fényre kirágja,
s anyja véérébe fullad a másik.

Hát miért vagyok én ennyire fontos?
Ha vackomon rémálmoktól gyötörve,
levegőm fogytán hörögve rángok,
holt apám rohan váltott szelekkel,
s úgy veri vissza belém a lelket,
hogy orromon-számon dőlnek a lángok.

4.

Talán a teremtés alvó emléke
láncolta hozzám e jó szagú világot.
Emlékszem, tudom, minden ízére,
midőn majd más térben s időben járok.
Addig is ölelném, festeném folyton,
agyagból tovább álmodnám bronzba,
szerelme idején tetten érném
a virágot, mielőtt ledől a porba!

Ám mellkasom mélyén, ha reng a lélek,
mit a száloptikás kamera sem lát,
azt vérrel lehet csak... Ezért mártom
szívem falába olykor a pennát.

Hej, de amiket mostanában
a meghurcolt tudat kivet magából,
belerokkanna citera, hárfá,
mert jégvihar fedezi, ólomzapor.
Nytott gerinccel, vízfejjel jönnek
cenzúrán, logikán, át a halálon,
nyelvem gyökerén nyöszörögnek,
kaparnak meszes dobhártyámon,
rondítják ajkam, akár a herpesz
a torzképek, víziók, fátumok.
A papíron vérszenyves piktogramok –
enervált vers-abortátumok.

B. I.: Eddig a vers. Az irodalmi esten megtudhattuk, hogy már az is csoda volt, hogy Vári Fábrián László megszületett, aztán negyedéves egyetemi hallgatóként 20 évre elhallgattatták, de folytatta munkáját. Én küldetésnek érzem és fogom fel az Ön tevékenységét.

V. F. L.: Nem indult könnyen az én pályám, egyébként egy kicsit hadd helyesbítsek, az a szilencium nem volt 20 éves, mindössze 8 esztendeig tartott. Az egyetemről való kicsapásom után engem nagyon hamar besoroztak a szovjet hadseregbe. Előtte azért néhány hónapot ledolgoztam a tiszaujlaki cipőgyárban kétkezi munkásként, hogy legyen valami kis jövedelem, mert nem akartam a szüleim terhére lenni. Azután jött a katonai szolgálat, és két évet le is húztam, úgy, ahogyan illik. Fél esztendő a kiképzőegységnél, Ukrajnában, másfél évet pedig az NDK-ban. Ez annyiból volt nehéz számomra, hogy az NDK-ból szabadságra nagyon ritka esetben engedtek el valakit, engem például egyszer sem. A berdicsevi kiképzés idején anyám, apám egy-egy alkalommal ugyan meglátogatott, de a következő másfél esztendőben nem találkozhattam senkivel, aki a szülőföldemről látogatott volna meg. Amikor hazatértem, nem nagyon bíztam abban, hogy az egyetemi tanulmányaimat befejezhetem, ezért megint munkába álltam. Eleinte egy beregszászi üzemben dolgoztam dekoratorként. Plakátokat mázoltam, mert ennek tudományára a katonaságnál tettem szert. Aztán egyszer csak üzentek Ungvárról, hogy próbáljam meg a tanulmányaim folytatását. Elmentem az egyetemre, és sikerült úgy alakítani a sorsomat, hogy visszamehessek, de már nem nappali, hanem levelező tagozatra. Nem sokkal később pedig elhelyezkedtem Mezőváriban, az ottani középiskolában a magyar nyelv és irodalom tanáráként. Hamarosan ott alapítottam családot, és ott is maradtam a háború kitöréséig. Sajnálatos események történtek az ország és a család életében is, amelyek során el kellett jönnünk Mezőváriból. Most Nyíregyházán és Mezőváriban kétlakiként éljük az életünket. Amint lehet, én hazalátogatok a háború ellenére is. A fiunk ott él, viszont három kisgyerek mellett nem nagyon zaklatják a katonai behívóval, és ott él az idősebb lányunk is. Ők is nagycsaládosok, négy gyereket nevelnek. Így telik és zajlik az életünk.

B. I.: Munkásságáról nagyon sokat beszélhetnénk, de a műsoridőnk rövid, viszont egy jelentős dologról még ejtsünk szót. Petőfi Sándor születésének 200. évfordulóját ünneplik a magyarok világszerte, így Kárpátalján is. Hogyan?

V. F. L.: Petőfi életműve különösen jelentős az egész magyarság számára, de ha ebben kételkednénk, akkor gondoljunk arra, hogy a világban milyen nagyra értékelik Petőfi életét és munkásságát, költészetét. Mi büszkék vagyunk arra, hogy nálunk is megfordult 1847 nyarán. Ungváron ottjártának emlékéért egy emléktábla őrzi, amelyet 1907-ben állítottak a helyi Gyöngyösi Irodalmi Társaság tagjai, 1991 óta pedig Ferenczy Béni híres, egész alakos szobrának mása hirdeti emlékéit. Petőfi Ungvárról Munkácsra ment, ahol meglátogatta a várat, onnan pedig Beregszászba. A beregszászi egykori fogadó, ahol Petőfi megszállt, ma is áll. Büszkén őrzik a beregszásziak Petőfi emlékéit. Az emléktábla a fogadóra még 1987-ben, a szovjet korszakban lett elhelyezve. Nagyon nehéz volt, mivel sok helyen kellett engedélyeztetni, amíg odakerülhetett, de 1991-ben már az egész alakos szobrát is felavathattuk. Petőfi Beregszászból kocsival a tiszai rév felé vette az útját, egy Badaló nevű községen keresztül. A helység lakosai 1938-ban szintén egy díszes emléktáblával örökítették meg Petőfi ottjártát. A Munkácsi várban című költeményében és az úti leveleiben emlegeti a környék nevezetességeit, ami büszkévé teszi a kárpátaljai embert. Hatalmas és nagyhatású az a költészet, amit Petőfi ránk hagyott. Én több versben is emlekeztem Petőfire, több verset szenteltem az életének, munkásságának, de úgy gondolom, hogy Petőfit úgy kell megörökíteni, úgy kell emléket állítani az ő alakjának, az emberi és költői nagyságának, hogy bevonjuk a mindennapi életünkbe, mintha a problémáinknak, a napi gondjainknak részese lenne ő is. Több ilyen versem született, melyek közül a legutóbbit felolvasom.

Árnyékodban, itt...

*Gondolat, ne bánts engemet,
nem készülök még a jobb létre.
Ágyban, párnák közt mégis jobb,
mint egy harckocsiban elégve.*

De ha a tűz van előírva
a legtévesebb csatatéren,
én a nap tüzét választanám –
az süsse feketére vérem.

A nap meg olyan, mint az Isten.
Halálosztó szemét lezárja,
s az oktalan tervet újraírva
felmentést küld a fuldokló tájra.
Amíg a vakondok földet túrnak,
amíg a mustármag kikelhet,
én sem űzhetem el magamtól
a Teremtőtől kapott lelket.

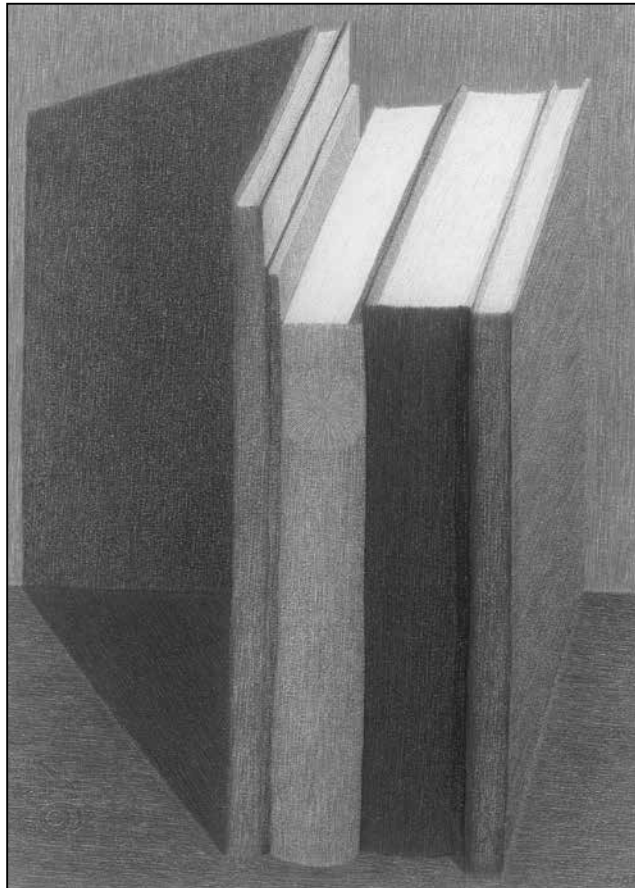
Nézd ott azt a veterán tölgyet,
mily tántoríthatatlan jellem!
Törzsében vasmagot nevelt
a láncfűrész szolgák ellen.
S mikor a berántott motorok
rátámadtak a hibátlan törzsre,

az acélfogak szikrázva hulltak
vissza az áldott anyaföldre.
Így van jól, Sándor. Ha másként lenne,
árnyékodban, itt én sem állnék.
Nálad jobban senki sem tudja,
hogy a halál furfangos játék.
Jön a drón, körbejár, megszagol,
majd töltődni tömegsírra száll.
Sándor, Attila, láthatjátok:
ilyen a végsőkéig züllött halál.

2023. május

**B. I.: Vári Fábrián Lászlónak jó egészséget,
családjának, kárpátaljai nemzettársainknak
áldott karácsonyi ünnepeket kívánok!**

V. F. L.: Nagyon köszönöm, és én is hasonló
jókívánásokkal búcsúznék, adjon az Isten bé-
kességet és szebb, nyugodtabb jövőt minden
magyarnak!

Csendélet II.